

LAPAN RUNAKUNA IMANAWPA RISPITASH KAYÄNANPAQ KASHQANKUNA KAYNAW NIRMI QALAYKUN

[Preamble]

Lapan runakunapis libri kananpaq, jusayuqkunata kastigakänapaq y iusaynaqkunata mana kastigaypa y piwanpis mana pelyaypa kushish kay pasachaw kawayqa kanqa ali; runakuna imanawpis kashqanta mana qechuymi y lapan runakuna yarpashqankunatapis mana michashqa kananpaq;

Runakuna rispitas kayänapaq kashqanta mana reqiypami y reqiykarpis iarukuyashqanta kanan yarparkushqaqa seqaypa ajanaypaq kaptinmi kanan lapan runakunapis alichaw kananta munayashpämi kaykunata wilakuyä. Lapan runakunapis ali kawakuymän chaykur; mansakuypita y pishëpakuypita librash karqa, munashqannawmj lapantapis parlakuyanqa y munashqanmanmj krigikuyanqa;

Lapan kaykunatamj rurakänan, runakuna shumaq rispitas kayänapaq. Saynawpaqa runakuna manami yarpäyanqasu imaykanawpapis awturdäkunapa konträn sharkuyta y tukuynawpa nakasikuqkunata elaqäsiyta;

Saynawmi ali kanman lapan nasyunkuna shumaq wilanakur tukuynawpa jukninwan jukninwan yanapänakur aruyaptin; Askaq nasyunkunapita runakuna shuntakaykärir, rasunpaypa alimi niyashpan yäarakuyan, runakuna rispitas kayänapaq niyashqan qelqaraykaqman. Kay qelqaraykaqchawqa kaykan runakuna rasunpa rispitas kananpaq, lapan runakunapis mana jarukushqa kayänapaq, warmipis olqupis rispitas kayänapaq. Saynawpami rasunpa kaykuna rurakänapaq wilanakuyashkä lapan markakuna y nasyunkuna ali kayman chäyänanpaq, lapan runakunapis ali kawayänanpaq, saynaw kashqanta musyar runakuna librina kar shumaqna kawakuyanqa;

Kaychaq lapan runa qotukaqkuna awniyashqa lapan kaykunata rurananpaq, askaq nasyunkunawan wilanakur yanapänakuypa lapan runakuna rispitas kayänapaq. Runakuna lapan rispitas karqa rasunpaypami y librimi kakuyanqa ali kaqkunataqa rurayanqa munayashqannaw, y;

Lapansikunapis juk yarpayla, kay runakuna rispitas kayänapaq, pipis mana jarukushqa y libri kakuyänanpaq yarpashqaqa seqay alimi kanqa; saynaw rurashun nishqansikuna lapan rurakänapaq.

ALI YARPAY KAPTIN KAYKUNATAMI WILAKUYAN KAY PASACHAW LAPAN RUNAKUNA RISPITASH KAYÄNANPAQ NIYASHQAN

Lapan markakunapis, nasyunkunapis juk yarpayla yawayänanpaqmi lakipakuyänan imaykanawpapis. Saynawpaqa lapan runakunapis y mandaq awturdäkunapis, kay wilakuyashqäman yarpakushla kayashpanqa, shumaq juknaw alitana rurayanman yachasiyashpan y yachakuyashpan. Saynawpami mansapakuyta rurayänan, runakunata mana jarukuyta rispitan kashqanta y libri kashqankunata, Saynawpaqa yarpänansj lapan nasyunninsik y juklä nasyunkuna ali kawayman chananpaqmi. Kaykunataqa musyayänan y lapan runapis nishqannaw rasunpaypa rurayänan, lapan qotukaq runakunapa markankuna, nasyunninkun y wakinkaq kay nasyunpa ruñinkunachaw kaykaq markakunapis.

NISFIQAN JUK (1)

Lapan runakunapis yurikuyan librimi y wakinkaqkunaw rispitas kayänapaq, mana jarukushqa kayänapaq. Saynawmi runakunaqa yuriyan shumaq yarpayyuq, alitapis mana alitapis reqiykar y seqay kuyapäkuyyuq. Saymi runakuna ali kawakuyänan jukninwan jukninwanpis.

NISHQAN ISHKAY (2)

Lapan runakuna rispitas kayänapaq y mana jarukushqami kayänapaq y ali kananpaq wilakuyashqächaw nishqannaw librimi kayänanpis. Manami chikish kanansu juk kasta kashqanpita yana o yuraq kashqanpita, warmi ni olqu kashqanpita, imanawkaq parlayta parlaq kashqanpita, imamanpis krigishqanpita,

Saypis manami bäjuman churashqa kanqasu mayqan alikaq o mana alikaq niyänansu, runakuna markakunata mandananpaq askaq shuntakaykuptin, runakuna mana jarukush kananpaq alita ruraqkunata o lapan nasyun runakunapaq o mayninpapis markankunapa siñalninkuna rurinchaw juk runa mandaq kaptin. Saynaw kanman juk nasyun marka, pipis mana mandash kaptinpi y markakunapa siñalninkuna surinchaw shumaq imanawpapis rurayta mana kamäpakuq kayaptin o kikinkuna mana mandar juk mandash karpis o juk marka seqaypa mandar imaykapitapis michashqa imanawpis nishqanchaw kanansu manami.

NISHQAN KIMSA (3)

Lapan runakunapis shumaq rispitas kayänapaq, librimi imaykapitapis kakuyänan y imapis päsananta awturdäkuna rispitasin ali kakuyänanpaq.

NISHQAN CHUSKU (4)

Manami pipis ashmayman churashqa kanansu ni pipa tukuy rurayninkunapaq kanmansu. Ashmaykaq y ashmayta saray; runakuna imanaw rurananpaq kaqkunachawqa pasaypami michar kundinan lapankunatapis y tukuynawpa ashmay saraqkunatapis.

NISHQAN PISQA (5)

Manami pipis fiyupa nakasishqa ni lakipaypaq o munashqannaw nakasishqa, runa kashqankunata mana kuyapaypa tukuyta nishqa kanansu.

NISHQAN SOQTA (6)

Lapan runakunami maysaychawpis seqaypa rispitashqa kanan y runa kaynintapis saynaw rispitasikunan, pipis mana jarukunanpaq.

NISHQAN QANCHIS (7)

Runakuna imatapis rurananpaq kashqankunachawqa lapansipis iwalmi kansi. Saynawmi pitapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana akraypa, runakuna rurananpaq kashqanwan sapakuyänan tukuyypita. Lapan runakunami iwal rispitasikuyänan, wakin runakuna jamurpar jarukur ushayänanpita y manakaqkunata parlarkur, kay runa rispitash kananpaq wilakuyashqäkunapjta kontran parlar puriqkunapita y luta jarukur ushash kananpita.

NISHQAN PUWAQ (8)

Lapan runakunapis kejakuyänanmj, jatusaq kay nasyunchaw kaq awturdäkunaman, runa rispitash kananpaq kashqankunata pipis jarukur ushaptin, awturdäkunapis sapänanmi, imanaw runakuna rurananpaq kashqanchaw parlashqannaw saypaqmi qelqaraykan, saywan pipis sapakuyänanpaq.

NISHQAN ESQUN (9)

Manami mayqan runatapis luta la sarir kalapósuman apar wechqaräsinansu, ni markanpita jukläman jitar ushashqaqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA (10)

Lapan runakunami rasunpaypa Iapanpis iwal kayayninpa, aska runakunapa puntanchaw wiyashqa kanan jusan o mana jusan kaptinpis y juk awturdäta wilapänan. Kay awturdäqa manami mayqanpaqpis faburnin sharkunansu lutalaqa, jukninpaq jukninpaqpis. Saynawpami musyanqa mayqankaq ali rispitash kananpaqpis y imanaw rurananpaqpis. Saynawpami musyanqa mayqan jusayuq kashqanta y mayqan jusaynaq kashqantapis. Niykurnami isanqa imanawpis ruranqa wechqananpaq o mana wechqananpaqpis.

NISHQAN CHUNKA JUK (11)

Ima jusanpitapis mayqan runa kejashqa karpis, manaraq rasunpaypa jusan kashqanta musyakashqanyaqqa imaykanawpapis rispitasikunanmi jusaynaqlaraq kashqanta. Saynaw rispitasikunan lapan runapa nawpanchaw rasunpa mana jusan kashqanta y runa kashqanta mana jarukuyänanpaq.

Manami pipis kondinashqa kanansu imatapis mana rurash kaykaptinqa o imatapis ruraykashqanta jinan öra mana taripash kaptinqa; imanawmi nin runakuna rispitash kananpaq wilakuyashqankuna, kay nasyunpaq y juklä nasyunkunapaq saychaw nishqannaw. Jusankunapita kastigashqa kananpaq kaqkunapita mastaqa manami nakasir kastigakänansu jusan kaptinpis.

NISHQAN CHUNKA ISHKAY (12)

Manami mayqan runatapis pipis lutaqa imatapis rimapänansu shuyni kawakuqtaqa, kastankunatapis, wayinkunata o paypa kaqtaqa imantapis; imanaw ali o mana ali kakuptinpis, runa kayninta chikipänansu. Lapan runakunami sapakunan, runakuna imanawpis rurananpaq kaykashqanchaw qelqaraykaqwan, tukuynawpa imaykatapis manakaqpita rimapänanpita.

NISHQAN CHUNKA KIMSA (13)

Lapan runakunapis librimi purikuyänan maysaypapis. Saynawmi may nasyunchawpis rurakunan wayinkunata saychaw täkunanpaq.

Lapan runakunapis yarquyänanmi may nasyunpitapis, kikinpa nasyunninpita juk nasyunman y niykurpis saynawmi kutikunan nasyunninman.

NISHQAN CHUNKA CHUSKU (14)

Mayqan runatapis wakinkaqkuna imapitapis qatikachaptinqa kikin ashinan maychawpis ali täkunanpaq. Saynawpami kushish täkunqa mayqan nasyunchaw karpis.

Kay wilakuyashqäkunaqa manami pasaypapis joqarishqasu kanqa mana alita ruraqkuna, alichaw yarqunanpaqqa ni noqakuna askaq wi!anakurkur "ali kananpaq" nir wilakuyashqäpa kontran yarpaqkunatapis manami yanapanqasu.

NISHQAN CHUNKA PISQA (15)

Lapan runakunapis kayanan juk nasyunchaw yurishqalami.

Manami mayqan runatapis lutaqa michänansu pipis nasyunninpita ni juk!ä nasyuriman aywaykur täkulantapis

manami michashqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA SOQTA (16)

Olqupis warmipis tyempunman charnaqa, pipis mana michashqami kasarakuyänan. Manami michashqa kayänansu juk kolur qarankuna kayninpa, juklä nasyun kayninpa, imanawpis krigiq kashqanpita. Lapanpis kasarar shuynina täkuyänan wayita ruraykur, shumaq täyänan lapanpis rispitanakur kasaraykärirqa. Saynaw kayänan imayyaqpis kasarashqa karqa y rakikarpis saynawmi iwalpura imatapis rakipänakunan.

Warmi olqupis rasunpaypa munanakur imayyaqpis kasarar täyänanpaq awninakush kaqkunami kasarayänanqa.

Juk ayllumi kikinkaq umanqa y seqay alikaqqa lapan marka kananpaqpis. Saymi lapan markakunapi rispitasinan ayllukuna mana jarukush kananpaq y nasyun mandaqkunapis rispitasiyänan.

NISHQAN CHUNKA QANCHIS (17)

Lapan runakunapami wayinkuna y chakrankuna kanan, juk runalapapis kanmanmi y askaq qorikash runakunapis saräyänanmi.

Wayinkunapita y chakrankunapita manami pipis qarqushqa kayänansu.

NISHQAN CHUNKA PUWAQ (18)

Lapan runakunapis librimi yarpachakuyänan, kuyapäkuyninpi ali o mana alipis kakunan y munashqanman imamanpi krigikunman. Saynawmi munarqa trukasinan jukman krigishqanpita jukkaqmanpi. Imamanpi krigirqa wakinkaq runakunatapis wilapänan y parlanan krigishqanpaq. Parlayänanmi juk juklapi o askaqpis, askaq runakuna wiyananchawpi o shuyni wayinkunalachawpi, yachasiyashpan, wakinpi rurananpaq, alikaqta rurar y lapantapis shumaq ruraypa.

NISHQAN CHUNKA ESQUN (19)

Lapan runakunapis yarpäyashqannawmi parlayänan y rimakuyänan imanaw ali y mana ali kashqantapis. Saynawmi imanirpi parlaptin pipis rimanansu ni qayapar ajanäsinansu imapaqpis rimakushqanpita. Wiyashqankunatapis rasunpa kashqanta shumaq mayapakunan, tukuy wilakuykunatapis chaskinanmi y chaskinan wakinkaqkuna imanaw yarpäyashqankunatawan. Saynaw wiyashqanta, chaskishqanta y yarpashqankunata lapan runakunata musyasinan munayashqannaw imaykatapis mana michashqa lapannawpa imawanpi runata wiyasina y mayasina kaqkunawanqa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA (20)

Lapan runakunapis librimi yorikäkuyänan y askaqpis shuntakäkuyänanmi imatapis alikaqkunata rurayänanpaq pipis mana michashqa.

Mana munaykaqtaqa manami pitapis shuntakäyashqanchaw kananpaq apayänansu.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA JUK (21)

Lapan runakunapis nasyunninchaw mandaq kayman char yanapänakuyänanmi, kikinkuna karpis o alinninta y yachaqninta shumaq akraykäripis mandaq kananpaq churakuyänan librimi.

Lapan runakunapis iwalmi ima kaymanpi chäyanan, nasyunninkunachaw ima kaymanpi chäyänan, nasyunninkunachaw ima awturdäpi kayänan y ima aruymanpi yaykuyänan wakinkaqkunawan.

Markachaw pipis awturdä mandaq kananpaq, lapan runakunami awniyänan ali kashqanta. Lapan runakuna pipis awturdä kananpaq awniyashqantaqa musyakanqa bötuwanmi, kikinkuna churakuyanqa pi kananpaqpis. Saynaw rurayanqa bötu kashqan örala, lapanmi bötäyänan pakaylapa, pipis manami michänansu ni juklaylapa jitananpaq parlapänansu, lapanpi iwalmi rurayänan. Librimi pipaq karpis jitakuyänan bötunkunachaw.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ISHKAY (22)

Lapan runakunapis, marka runa kayninpa y juk markachaw taq kayninpa, lapan awturdäkuna markachaw rispitasinan pipis mana jarukunanpaq y ali kawakuyänanpaq. Saynawpami shumaq kawananpaq taringa lapan nasyunchaw kaq runakuna lakipakuyninpa y wakinkaq nasyunkunawanpi yanapänakuypa, wakin shuyni qorikaq runakunawan y nasyunchaw mandaq runakuna churakushqan y rurayashqankunawan. Saynawpami lapan runakunata imanpi mikunanpaq o rantinanpaq pishipakuptin qonqa, lapan markakunapaqpis y imata yachakuyänanpaqpis kanqa gastunkuna, kaykunami mana pishiypa kanan lapan runakunapaq, shumaq rispitaş runa kayänanpaq. Y saynawmi runakunapis lakipakuyänan kikinkunapa jamulankunapita ali runa kayänanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA KIMSA (23)

Lapan runakunapami ima aruylankunapis kanan; kikinkunami ima aruychaw aruyänanpaqpis akrakuyänan, aruyninkuna alimi kanan, imaykanpaqpis aypäpakunanpaq y arunanpaq tupuylami kanan y runakunaqa manami aruyniynaq kayänansu.

Lapan runakunapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana rikapaypami aruyashqankunapita chaskiyänan

qellayta y lapan aruqqaqkunaqa iwal, saynawla chaskiyānan.

Lapan runakunapis aruqqaqkunaqa iwal shumaq ali pāgashqami kayānan imata munashqankunatapis rantiyānanpaq aypaq. Saynaw qellayta chaskir lapan kastankunata wayinchaw kaqkuna shumaq kushishqa kawakuyanqa, lapan runakunapis alila kawananpaq kashqannaw. Saychawpis pishipakuptinmi isanqa imaykanawpapis wakinka q awturdākuna waksakunata yanapaqkuna aypasipānan pishipakushqalanmanna.

Lapan runakunapis ali yarpashqankunawan say shuyni alita yarpaqkuna rurayānanmi qotukaykur. Saynaw shuyni kaqkunaqa ali yarpayninkunawan rispitasikur pipis kikinpaq kaqkunata o lapan runapaq kaqkunata mana jarukuyānanpaq kashqanta rispitasikuyānanpaq.

NISHOAN ISHKAY CHUNKA CHUSKU (24)

Lapan runakunapis j amayānanmi aruyninkunapita, aruynin mana kashqan öraqa imatapis munashqantami rurakuyānan, aruyānan shumaq öralawanmi. Manami alāpaqa aruyānansu aruyānanpaq kashqan örapita mastaq y saynawmi aruyninpita watasarkur jamananpaq yarquptinqa saypita pāgunta chaskiyānan.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PISQA (25)

Lapan runakunami shumaq ali kawaychaw kayānan, saynawmi lapan kastankunapis shumaq kawakuyānan, kwerpunkunapis mana qeshyaypa, lapan imaykakunachawpis alila. Mas aliran kanan yali mikuyānanpaq mikuykunachaw, mödanankunachaw, ali wayichaw täyaptin, ima qeshya sariptinpi jampikuqkuna jampiyaptin y lapan imaykakunawanpi runakunata shumaq yanapānanpaq kaqkunawan yanapāyaptin. Elaqpita imachawpis mana aruq runa kaptinqa o aruyniynaq kaptinqa, shuynimi saynawkunata yanapānanpaq kaqchaw kayānan lapanpi, tukuy qeshyayukuna, ima ruraytapis mana pwe'di qkuna, kanmanmi (wishtukuna o ushukuna), biyúdayashkuna chakwan o awkin karpis y lapan runakuna imaykanawpa aruytapis o makinta y chakinta o wakinkaqkunata kikinkuna mana munaykäyaptin imapis pästapin arunanpaq kaqkunata oqraqkunami kanan shumaq shuyni yanapashqa.

Lapan wamrayuq warmikunapis y akapa wamrakunapis shumaq imaykapitapis kuydashqami kayānan y paykunataqa shuynimi yachaqkuna rikayānan mana kachaypa. Lapan wamrakuna juk mama taytalapita yuriqpis o jukchaw wachapakush o sure"pakush kayninpa yurishkunapis iwal rikashqami y kuydashqami kayānan.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA SOQTA (26)

Lapan runakunami eskwēlachaw yachakuyānan. Lapanpi yachakuyānan debaldilami, punta yachaykunata alinninkaqta y runata imachawpis yanapānanpaq kaqkunalatapis yachakuyānanmi. Alinninkaq yachaytaqa lapan runakunami yachakuyānan jukpi mana yachakuypaqa manami kanansu. Juknawkaq imatapis y imapaqpi yachakuykunami isanqa mas aja yachakuymanna yaykuyānan. Mas sinchikaq aja yachakuykunamanqa yaykuyanqa lapan runakunapis iwalmi y saynawpami ima kayānanpaqpi yarquyanqa yachayashqanpita.

Eskwe"lakunachaw o wakinkaqkunachaw yachakushqankunawanmi lapan runakunapis ali yachaq kayman chāyanqa. Saynawpami runakuna rispitas kananpaq kaqkunata rurar mas yanapānan wakinkuna rurayānanpaqpi y runakuna libri kayānanpaq mayqankaqkuna mas alinnin kashqantapis yachasir reqisinin y musyasinan. Runakuna yachaq kayaptinqa manami ajanasu kanqa lapanta shumaq tantiyayānanpaqpi, imatapis ali shonqulanwan shuyarānanpaqpi y lapan nasyunkunawanpi ali alila juknin jukninpi kayānanpaq, tukuyinraq y lapan kasta runakuna o imamanpi krigiqkuna musyayānanpaqpi. Lapanpi saynaw ali kayaptinqa aska nasyunpita shuntakaykur runakuna rispitas kananpaq kashqanta wilakuqkunatami mas yanapanqa y alikaqkunata imatapis rurayanqa lapan markakuna jatunyanpaq y saynawpami lapan kushish kawayānanpaq lakipakuyanqa paykunapis.

Mayqan runakunapis munashqankaqtami akrakuyānan maychaw y imanawkaq eskwe"taman wamran yachakunanpaq churanapaqpi.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA QANCHIS (27)

Lapan runakunapis mana michasqami markakuna ima fVestata ruraptinpi saychaw rurāsinan, ima tushukunata o wakinkaqkunata rikākur y ima yachaykunatapis shumaq ali kananpaq yanapānakunan, alita rurayta munarqa imatapis rurasun kikinpa jamulanpita imatapis yarqapakurqa.

Lapan runakunami rispitasikunan pipis jarukuyānanpita y imankuna kaptinpi saynawmi kikinpa kaqkunataqa shumaq sarākunan pipis mana qechushqa, kakusun ali yachayninwan tarishqankuna, imatapis qelqashqankunata o imakunatapis yachayninwan rurashqankunapis y kikin ruraqqaq kayninpa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PUWAQ (28)

Lapan runakunami markankunachaw shumaq yarpayninwan ali täyānan, nasyunninchaw o wakinkaq nasyunkunachawpi kay runakuna rispitasqa y mana jarukushqa kananpaq wilakuyashqā maysaychawpi rasunpaypa rurakānanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ESQUN (29)

Lapan runakunami tashqan markakunachaw imatapis rurayan, say markachaw täyayninpami libri imaykanaw kananpaqpi y ali runa kayman chānanyaqpi yachakuyash tukuy ruraykunata.

Shumaq rispishqa kaykayashpan y tukuy imakunatapis libri rurakuykäyarpis, imanaw runakuna rurananpaq qelqaraykashqantami isanqa mansakuyänan y say nishqanpitami isanqa pipis päsiyänansu. SaVnaw mansapakuy pa kayanqa wakinka runakunapis rikärishqa, rispishqa, mana jarukushqa y libri Iapanpis iwal kayänan kashqami. Saynawpaqa lapanpis alita rurar y runakunapis rispish kananpaq kashqannaw karqa kushishmi kawayanqa, wakinka marka runakunapis y lapan markakuna alila shumaq kawakuyanqa.

Lapan runakuna rispish y libri kakuyänanpaq wilakuyashqäta manami ni pipis juknawpaqa ni kontranqa sharkuyänansu ni rurayänansu lapan nasyunkunapita qorikaykur ali yarpaykunawan y ali kananpaq rurayashqäkunataqa.

NISHQAN KIMSA CHUNKA (30)

Kay wilakuyashqäkunachaw manami juknawpaqa tantiyayänansu; manami mayqan nasyunpa mandaqninta, shuntakash askaq runakunata ni juk runalata imanawpapis rurayänanpaq o wakinta elaqäsir qalaykuyänansu ni mayqan kaqlatapis, runakuna rispish y libri kakuyänanpaq kay qelqaraykaqchaw wilakuyashqäta.